

4T D'ESO · EB4 · UNITAT 1

L'economia més enllà dels diners

Escassetat i cost d'oportunitat, Agenda 2030, indicadors, desigualtats i un plànol d'ODS del barri

1

PER COMENÇAR

En aquesta unitat aprendràs a...

🎯 Explicar per què l'escassetat de recursos obliga a triar i què vol dir cost d'oportunitat.

 Distingir necessitats i desitjos, i descriure com circulen els diners entre llars, empreses i sector públic.

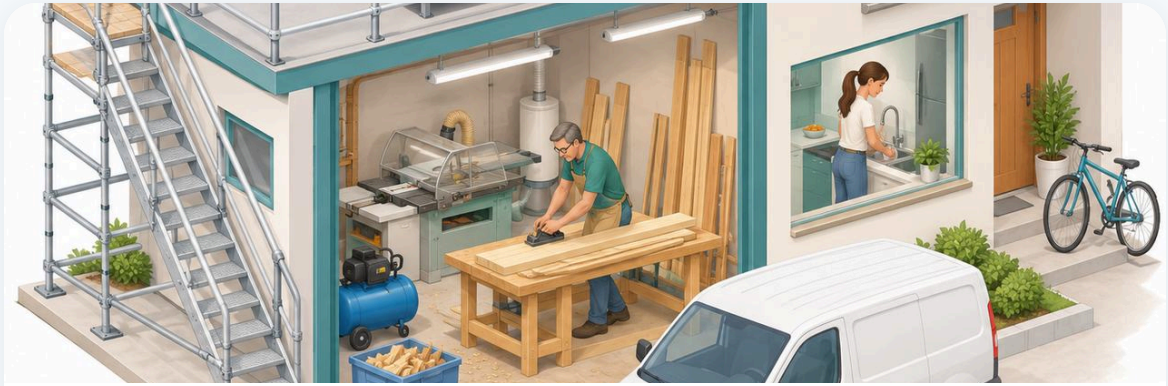
🔍 Explicar què és l'Agenda 2030, qui la va aprovar i quins són els disset Objectius de Desenvolupament Sostenible.

 Llegir un indicador amb sentit crític: de quina font surt, què mesura i què deixa de dir.

🛠️ Reconèixer qui hi guanya i qui hi perd en un canvi del barri i proposar una actuació local.

SITUACIÓ DE PARTIDA · CAS FICTICI

Una situació de partida

És setembre i el grup de 4t B de l'Institut Ribera Nord de Valldelana comença Economia Bàsica. La Inés Varela porta el grup a una exposició sobre l'Agenda 2030 que l'Ajuntament ha muntat a la sala de plens. Hi ha panells amb sigles, un plànol de la ciutat i un model blanc a escala de la plaça de la Font que ningú no havia vist. La Lucía ho apunta tot i l'Álvaro, d'un altre grup, diu que el que veu és «de mentida». La Inés no explica què són els ODS: pregunta què es veu a cada cosa i qui ho decideix.

❓ Si poguessis canviar una cosa del teu barri perquè s'hi visqués millor, quina seria i a qui beneficiaria?

❓ Tens una tarda lliure i tres plans que coincideixen. Què perds quan en tries un?

❓ Has sentit parlar dels «ODS» o de l'«Agenda 2030»? Què et sembla que volen dir?

MAPA DE LA UNIDAD

Lo que vamos a ver

- **1.1** Escassetat, necessitats i desitjos
- **1.2** Triar és renunciar
- **1.3** L'Agenda 2030 i els disset ODS
- **1.4** Indicadors i desigualtats
- **1.5** El teu barri i els ODS

Tres preguntes del problema econòmic

Què

Quins béns i serveis es produeixen.

Com

Amb quins recursos i de quina manera.

Per a qui

Qui rep el que es produeix.

CLAVE

Com que els recursos són **escassos**, tota societat respon les tres preguntes; un ajuntament també ho fa quan decideix què fa amb una plaça.

Necessitat o desig?

Necessitat

- Alguna cosa que cal per viure o per viure millor.
- Primàries: menjar, dormir, vestir-se, estar sa.
- Secundàries: viatjar, estudiar música.

VS

Desig

- Voler una cosa concreta per cobrir una necessitat.
- Tens gana (necessitat) i et ve de gust una pizza (desig).
- Pot ser passatger i molt variat.

CLAVE

Escassetat no vol dir pobresa: qui té molts diners també té escassetat, perquè el dia té 24 hores.

La tarda d'en Hugo

ALTERNATIVA	TEMPS QUE OCUPA	TEMPS QUE LI QUEDA
Preparar l'àpat	240 min	0 min
Entrenar	90 min	150 min
Repassar	180 min	60 min

CLAVE

El **cost d'oportunitat** és la millor alternativa descartada, no la suma de totes.

El flux circular

1 → 2 → 3 → 4

Llars

Venen el seu treball i en cobren un salari.

Empreses

Produeixen béns i serveis i els venen a les llars.

Sector públic

Recapta impostos i els destina a serveis i prestacions.

Efecte en cadena

Si les llars gasten menys, les empreses venen menys.

CLAVE

Allò que gasta una persona és, en bona part, el que ingressa una altra.

Els disset ODS en cinc idees

Persones
ODS 1 a 5.

Planeta
ODS 6, 12, 13, 14 i 15.

Prosperitat
ODS 7 a 11.

Pau
ODS 16.

Aliances
ODS 17.

CLAVE

L'Agenda 2030 es va aprovar el 25 de setembre de 2015 i té **169 metes**. La promesa: que **ningú es quedi enrere**.

Residus municipals per habitant

Quilos de residus municipals recollits per habitant, 2024.

Font: INE, Estadística sobre recogida y tratamiento de residuos, 2024 (consulta: 11/2026).

CLAVE

Catalunya recull **29,7 kg menys** per habitant (un **6,3 %** menys), però el número no explica per què.

Plaça d'avui i plaça del model

ELEMENT	AVUI	MODEL	CANVI
Places d'aparcament	40	10	−75,0 %
Arbres	6	18	+200,0 %
Bancs	4	9	+125,0 %

CLAVE

El model és una proposta **no aprovada**. Un percentatge gran no diu quanta ombra fa cada arbre.

🙋 PREGUNTA PER A LA CLASSE

Un equip puntua tres ODS amb tres criteris de pesos 3, 2 i 1. L'ODS 12 treu 3, 3 i 2; l'ODS 11, 3, 2 i 2; l'ODS 13, 2, 1 i 1. Quin ODS suma més punts?

A ODS 11: 15 punts

B ODS 12: 17 punts

C ODS 13: 9 punts

✔️ ODS 12: 3×3 + 3×2 + 2×1 = 17; ODS 11: 3×3 + 2×2 + 2×1 = 15; ODS 13: 2×3 + 1×2 + 1×1 = 9.

REPASO

Idees clau

- **Escassetat i elecció.** Necessitats i desitjos, recursos limitats: diners, temps, atenció, cost d'oportunitat, flux circular.
- **Agenda 2030.** Aprovada per l'ONU el 2015, disset ods i 169 metes, cinc idees: persones, planeta, prosperitat, pau i aliances, sinergies i xocs.
- **Indicadors.** Meta i indicador, residus per habitant: 445,2 i 474,9 kg, què no diu un número.
- **Desigualtats.** Qui hi guanya i qui hi perd, bretxa, esperit crític i constructiu.
- **El teu barri.** Plànol d'ODS, criteris i pesos, biaix del que és visible.

PER ACABAR

Per pensar

1 Pensa en una decisió de la teva setmana: quin és el seu cost d'oportunitat i quin és el seu cost implícit?

2 Escull un número que hagis vist en una notícia sobre el teu barri: d'on surt, què mesura i què no diu?

3 Quin canvi del teu barri tindria persones que hi guanyen i persones que hi perden? Quina mesura proposaries per a qui hi perd?

Ara et toca a tu!

Repassa, practica i comprova el que has après.

📝 **Resum**

✅ **Test**

👆 **Interactius**

Llibre, presentacions, resums i tests gratis a **josesande.com**